

วัตถุประสงค์ : การตรวจชำระและการศึกษาเชิงวิเคราะห์

นายทวี แสงมณี

006764

ศูนย์วิจัยสารคดี
หอสมุดกลาง มหาวิทยาลัย
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาค้นคว้าตามหลักสูตรปริญญาอักษรศาสตรมหาบัณฑิต

ภาควิชาภาษาตะวันออก

บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

๒๕๒๓

ARUNAVATI SUTTA : AN EDITION AND A CRITICAL STUDY

Mr. Kawi Saengmani

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirement

For the Degree of Master of Arts

Department of Eastern Languages

Graduate School

Chulalongkorn University

1980

หัวข้อวิทยานิพนธ์

อรุณวทีสุตร : การตรวจชำระและการศึกษาเชิง-
วิเคราะห์

โดย

นายทวี แสงมณี

ภาควิชา

ภาษาตะวันออก

อาจารย์ที่ปรึกษา

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ปราณี ทาพานิช

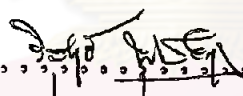
บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อนุมัติให้วิทยานิพนธ์ฉบับนี้
เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร ปรินญามหาบัณฑิต

..... คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

(รองศาสตราจารย์ ดร. สุประสิทธิ์ บุนนาค)

กรรมการสอบวิทยานิพนธ์

..... ประธานกรรมการ

(รองศาสตราจารย์ วิสุทธิ์ บุษยกุล)

..... กรรมการ

(รองศาสตราจารย์ ดร. ศักดิ์ศรี แยมั่นคทา)

..... กรรมการ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ปราณี ทาพานิช)

..... กรรมการ

(อาจารย์ฐานิสร์ ชاکรัตพงษ์)

ลิขสิทธิ์ของบัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

หัวข้อวิทยานิพนธ์

อรุณวคีสสูตร : การตรวจชำระและการศึกษา-
เชิงวิเคราะห์

ชื่อนิสิต

นายทวี แสงมณี

อาจารย์ที่ปรึกษา

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ปราณี พาพานิช

ภาควิชา

ภาษาตะวันออก

ปีการศึกษา

๒๕๒๓

บทคัดย่อ

ในการนิพนธ์ไตรภูมิพระร่วง พญาสีไท่ไตอ้างถึงคัมภีร์อรุณวคีสสูตร เป็นที่มาของข้อมูลเบื้องต้น เนื่องจากคัมภีร์นี้ยังไม่มีใครตรวจชำระหรือพิมพ์ มาก่อนเลย ถ้าหากมีการตรวจชำระก็ย่อมจะเป็นประโยชน์ต่อวงการศึกษ ภาษาบาลีเป็นอย่างยิ่ง

ผู้วิจัยได้ตรวจสอบต้นฉบับตัวเขียนอย่างละเอียด ๒ ฉบับ ซึ่งมีอยู่ในหอสมุดแห่งชาติ พบว่าภาษาบาลีในคัมภีร์อรุณวคีสสูตร เป็นภาษาที่ง่ายและ ชัดเจน ประคัมถ้อยคำถึงการพอควร หลังจากที่ได้ตรวจชำระแล้วผู้วิจัยได้จัด แปลคัมภีร์นี้เป็นภาษาไทย เพื่อประโยชน์แก่ผู้ที่สนใจจะศึกษาต่อไป

คัมภีร์อรุณวคีสสูตรนี้กล่าวถึงจักรวาลหรือโลกชาตว่า ส่วนหนึ่งเป็น ที่อยู่อาศัยของมนุษย์ซึ่งประกอบด้วยทวีปทั้งสี่ คือ ปุพพิเท อุตตรกูรุ ชมพู และ อมรโกยานทวีป ข้างล่างชมพูทวีปเป็นนรก และชั้นที่อยู่สูงความมนุษย์ขึ้นไปเป็น ที่อยู่ของเทวดาและพรหม นอกจากนี้ยังได้กล่าวถึงการเริ่มต้นและการสิ้นสุดปี อีกด้วย

Thesis title Arunavati Sutta : An Edition and
 A Critical Study
Name Mr. Kawi Saengmani
Thesis advisor Assistant Professor, Prani Lapanich
 Ph.D.
Department Eastern Languages.
Academic Year 1980

ABSTRACT

In composing Trai-Phum-Pra-Ruang, Pya-Li-Thai referred to Arunavati Sutta as one of his authorities. This Arunavati Sutta, unfortunately, has so far not been edited nor published. The present researcher feels that an edition of the text should be useful and welcome by those engaged in the study of Buddhism and of Pali in Southeast Asian Countries.

That being the case, the researcher has now prepared an edition of this Arunavati Sutta by collating 6 manuscripts which are preserved at the National Library of Thailand. It is found that the Pali language in the Arunavati Sutta is straightforward and clear, with poetical ornaments or embellishment scattered throughout the work. A translation of the text follows the edition of

the text. Sources of the information contained in the Sutta are also quoted.

The text describes the universe as being a realm of various levels of beings. One part is composed of 4 great continents inhabited by man. Below this are hells where sinful beings are to be punished. Above the world of man is the heaven, the dwelling of Devas. Above this is the highest sphere of existence, the abode of Brahmas. The text also describes the beginning and the end of the Kappa or universal aeons.

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์นี้สำเร็จได้ก็ด้วยที่ก็เนื่องจากผู้วิจัยได้รับความเมตตา
กรุณาจากอาจารย์ในแผนกวิชาภาษาตะวันออก สาขาวิชาภาษาบาลี สันสกฤต
คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ผู้วิจัยรู้สึกซาบซึ้งและประทับใจ
ในความเมตตากรุณาของท่าน จึงขอกล่าวนามท่านทั้งหลายไว้ ณ โอกาสนี้

รองศาสตราจารย์ วิสุทธิ์ บุษยกุล ไก่กรุณาแนะนำวิธีเขียน
และแก้ไขโครงร่างวิทยานิพนธ์ให้แก่ผู้วิจัย ทำให้การวิจัยดำเนินไปด้วย
ความเรียบร้อยและสำเร็จลงด้วยดี ผู้วิจัยจึงขอกราบขอบพระคุณท่านไว้
ณ ที่นี้

รองศาสตราจารย์ ดร. ศักดิ์ศรี แย้มนันทกา ไก่กรุณาแก้ไข
และเพิ่มเติมโครงร่างวิทยานิพนธ์ ทำให้วิทยานิพนธ์นี้มีความสมบูรณ์ยิ่งขึ้น
ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณไว้เป็นอย่างสูง

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ปราณี พัทพานิช ไก่กรุณารับเป็น
อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ให้แก่ผู้วิจัย ผู้วิจัยรู้สึกซาบซึ้งในความเมตตา
กรุณาของท่านเป็นอย่างยิ่ง นับตั้งแต่เริ่มตนทำการวิจัยท่านได้กรุณาให้คำ
แนะนำ สนับสนุนและให้กำลังใจแก่ผู้วิจัยเป็นอย่างดี นอกจากนี้ท่านได้สละ
เวลาส่วนตัวของท่านตรวจ, แก้ไขและซักเถลาสำนวนภาษาในวิทยานิพนธ์
ด้วยเมตตาธรรมอย่างสูง ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณและรำลึกถึงความเมตตา
กรุณาของท่านอยู่ตลอดไป

นาวาอากาศเอก (พิเศษ) แย้ม ประพัฒน์ทอง ท่านได้กรุณา
สละเวลาอันยาวนานให้ผู้วิจัยอ่านคำแปลเพื่อตรวจทานกับภาษาบาลีตั้งแต่ต้น
จนจบ นอกจากนี้ท่านได้กรุณาบอกแหล่งข้อมูลและให้คำอธิบายในปัญหาต่างๆ
แก่ผู้วิจัยเป็นอย่างดี ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณท่านไว้ ณ ที่นี้เป็นอย่างสูง

นอกจากนี้ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณท่านเจ้าอาวาสวัดสูงเม่น, วัดปงสนุกเหนือ, วัดมหาวัน, วัดพระธาตุหริภุญชัย, วัดพระสิงห์, มูลนิธิภูมิพลโศภิกขุ, เจ้าหน้าที่หอสมุดแห่งชาติ, ผู้ช่วยศาสตราจารย์สมหมาย เปรมจิตต์ และอาจารย์สิงหะ วรรณสัย แห่งมหาวิทยาลัยเชียงใหม่ ท่านที่ไ้กล่าวนามมานี้ไ้กรุณาให้ความสะดวกและช่วยเหลือในการหาต้นฉบับ วรรณคดีสุทร เพื่อนำมาทำการวิจัยเป็นอย่างดียิ่ง.

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

สารบัญ

หน้า

บทคัดย่อภาษาไทย..... ง
 บทคัดย่อภาษาอังกฤษ..... จ
 กิตติกรรมประกาศ..... ข
 คำชี้แจงเกี่ยวกับการใช้อักษรย่อและหมายเลขในวิทยานิพนธ์นี้..... ฉ
 บทที่

๑. บทนำ..... ๑
 ความเป็นมาของปัญหาและวัตถุประสงค์ของการวิจัย..... ๑
 วิธีดำเนินการวิจัย..... ๒
 ประโยชน์ที่จะได้รับจากการวิจัย..... ๒
 ชื่อคัมภีร์..... ๓
 ปณามคาศา..... ๓
 คำลงท้ายคัมภีร์..... ๔
 ประวัติของคัมภีร์..... ๔
 เรื่องย่ออรุณวงศ์สูตรฉบับที่ตรวจชำระ..... ๕
 ต้นฉบับอรุณวงศ์สูตรที่พบในการตรวจชำระ..... ๕
 ลักษณะทั่วไปของต้นฉบับตัวเขียนแต่ละฉบับ..... ๗
 ลักษณะการจารภาษาบาลีตัวอักษรขอมในต้นฉบับตัวเขียน..... ๑๐
 ขอบกรอบในการจาร..... ๑๒
 การแบ่งกลุ่มต้นฉบับ..... ๑๔
 ลักษณะเฉพาะของต้นฉบับสาย ก..... ๑๕
 ลักษณะเฉพาะของต้นฉบับสาย ข..... ๑๕
 หลักเกณฑ์ในการเลือกคำ..... ๑๖

รูปแบบการประพันธ์และลักษณะภาษาบาลีในอรุณวทิสสูตร.....	๑๗
ก. รูปแบบการประพันธ์.....	๑๗
ข. ลักษณะภาษาบาลีในอรุณวทิสสูตร.....	๒๑
๒. อรุณวทิสสูตรภาษาบาลี.....	๒๕
๓. คำและข้อความที่แตกต่างกัน.....	๖๒
๔. คำแปลอรุณวทิสสูตร.....	๑๘๔
๕. บทสรุปและขอเสนอแนะ.....	๑๘๑
บรรณานุกรม.....	๑๘๓
ภาคผนวก.....	๑๘๕
รายการภาพประกอบ.....	๒๐๑
ประวัติผู้เขียน.....	๒๐๖

คำชี้แจง

การใช้อักษรย่อและหมายเลขในวิทยานิพนธ์ฉบับนี้

การใช้อักษรย่อ

ช. จริยา	:	ชุดทศนิกาย จริยาปิฎก
ช. ปฎิ.	:	ชุดทศนิกาย ปฏิสมุทิตามลुक
ช. พุทธ.	:	ชุดทศนิกาย พุทธวิธี
ช. อิติ.	:	ชุดทศนิกาย อิติวุตตก
ที. ปา.	:	ทีฆนิกาย ปาฎิกถลुक
ที. มหา.	:	ทีฆนิกาย มหาลुक
ที. สී.	:	ทีฆนิกาย สීลขมขลुक
ช. อ.	:	ขมมปทลลลลลลล
ป. ศศ.	:	ประมวลศัพท์ศาสนา ของ พันเอกปิ่น มุทุกันต์
พ. กพ.	:	ปทานุกรม มาลี ไทย อังกฤษ สันสกฤต ของ พระเจ้าบรมวงศ์เธอ กรมพระจันทบุรีนฤนาถ
พ. รบ.	:	พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ. ศ. ๒๕๕๓
พ. ศศ.	:	พจนานุกรมพุทธศาสตร์ ของ พระราชวรมุนี (ประยูรค์ ปยุตโต)
ม. ม.	:	มธดนิคาย มูลปณาสก
วินย.	:	วินยปิฎก
วิสุทธ.	:	วิสุตฺถิมลुक
ส. ปา.	:	สมนุคปาสาทิก
ล้. ม.	:	ล้ยุตฺถนิกาย มหาลुक
ล้. ส.	:	ล้ยุตฺถนิกาย สกถาลลुक
สา. ป.	:	สารตฺถลลลลลลล

- ศุ. วิ. : สุมงฺกวลวิลาสินี
 อภิธาน : พระคัมภีร์ อภิธานปุปทีปิกา ของ กรมหลวงชินวรา-
 สิริวัณณ
 อภิ. ส. : อภิธานมปิฎก ขมฺมสงฺคณี
 อภิ. วิ. : อภิธานมปิฎก วิภงฺกปกรณ
 อญ. ติก. : อญฺคฺคฺตฺรนิกาเย ติกนิปาต
 อญ. นวก. : อญฺคฺคฺตฺรนิกาเย นวกนิปาต
 อญ. ทสก. : อญฺคฺคฺตฺรนิกาเย ทสกนิปาต
 R.C.C. : Dictionary of the Pali Language.
 by Robert Caesar Childers
 R.D.S. : The Pali - English Dictionary.
 by T.W. Rhys Davids & William Stede
 P.P.W. : Dictionary of Pali Proper Names.
 by G.P. Malalasekera

การใช้หมายเลข

หมายเลขในพระไตรปิฎกใช้ระบบ เล่ม / ข้อ / หน้า
 หมายเลขในคัมภีร์อื่นๆใช้ระบบ เล่ม / หน้า
 หมายเลขในอภิธานใช้ระบบ ศาสดา / หน้า
 หมายเลขในพจนานุกรม - ปทานุกรม ใช้ระบบ หน้า
 หมายเลขในวงเล็บในบทที่ ๔ หมายถึงหน้าในบทที่ ๒